

Az „új terrorista” lélektana és a védekezés módszertana

(*Anarchisták? Terroristák? „Régiék?” „Újak?”*) Erőszak, anarchisták, terroristák – ez ma a választék, úgy látszik. Legalábbis Európában (vagy az egész világon?). Már az „új terrorista” sem a régi. A „régik” még a „mienk” volt. Voltak a múlt században terroristák Franciaországban (OAS), Spanyolországban (ETA), Németországban (RAF) vagy éppen Olaszországban (BR). Sőt, az egész még régebben, sokkal korábban, talán a francia forradalom idején keletkezett és húzódott végig az egész 19. századon (a *terreur* kifejezés is francia eredetű).¹ Azonban ezek mind-mind valamiképpen „hazai” gyökerűek voltak. Tudták, hogy az életükkel játszanak, de nem áldozták fel magukat, még saját, „szentnek hitt” érdeküknek sem (sok közülük a börtönbüntetés letöltése után hétköznapi polgárként él tovább). A „régik” általában valamilyen – egyértelműen politikai – szándékkal támadták az államot és azok képviselőit (királyokat, mint például I. Umbertót vagy királynőket, például Erzsébetet, stb.). Ezeket neveztük anarchistáknak, akik elutasították a hatalmi gépezet rájuk erőltetett erőszakát, mert hittek az egyéni kezdeményezés kiteljesedésében.² Nevezhettük őket az 1970-es, ’80-as években terroristáknak is, hiszen politikai ellenfeleikkel szemben merényleteket, gyilkosságokat követtek el az adott országban (például Aldo Moro meggyilkolása 1978-ban).

Az „új terrorista” szándéka ma már nemcsak politikai, hanem morális és elsősorban morális. Azokat az európai értékeket támadják, melyeken egész európai civilizációnk felépül. Míg a „régik” terroristáknak sohasem sikerült az európai államok békéjét, biztonságát és szubjektív biztonság-érzetét alapvetően megkérdőjelezni, addig az „újoknak” ez már kezd sikerülni. Tudják, hogy a halálba mennek, de hitük megkérdőjelezhetetlen, mert fundamentalista. Egyetértek Földi László biztonságpolitikai szakértővel (helyesebben szólva egykori elhárító tiszttel), hogy jelenleg Európa ellen háború folyik, amit az Európai Unió vezetői nem is észlelnek. Itt most én nemcsak a bevándorlásról beszélek, ami önmagában is instabil helyzetet teremt a régióban, hanem elsősorban a napjainkban megjelenő terrortól. Ez pedig az 1945 utáni európai békét fenyegeti, és előre vetíti egy „másik Európa” eljövételét. Európára ma nem csupán a tanácstalanság, a bizonytalanság a jellemző, hanem – ahogyan az egész világra is – a tökéletes instabilitás.³ Szerintem a bizonytalanság még kezelhető lehetne, eldőlhet így vagy úgy – az instabilitás, 2015 januárjától, végleges állapota Európának.

(*Európa és az „új” terrorista*) Az „új” terrorista általában muszlim gyökerű. Ezzel a tényre kapcsolatban a manapság oly divatos „politikailag korrekt” beszédől tudatosan elterve szeretném idézni két olasz származású, amerikai tudós véleményét. Alberto Alesina (a Harvard Egyetem gazdaságtan professzora) és Francesco Giavazzi (az MIT gazdaságtan professzora) új, nehéz és kényes kérdést vet fel: a bevándorlással összefüggő *faji problematikát*.⁴ Már 2006-ban azt írták, hogy az európai közvélemény még nem észleli, milyen kihívást is jelent majd számukra a más etnikumú, más faji hovatartozású bevándorlók okozta problematika. „Az, ami 2005-ben Párizsban és Amszterdamban történt, arról tanúskodik, hogy a faji probléma Európában is mélyen meggyökeresedett” és ez olyan „kényes faji kérdés”, melynek kezelését – írták tíz évvel korábban – ma azonnal el kell

kezdeni. „Ha az európaiak azt hiszik, hogy az ő társadalmuk könnyedén tudják kezelni a más faji eredetű és más kultúrákból érkező külföldi bevándorlók növekvő tömegeit, akkor tündérmeséket szönek”. Ráadásul – tehetjük hozzá – mindez részükről összefügg egy új morállal, egy teljesen új kultúrával és *szemléletmóddal*. A muszlim gyökerű bevándorlással kapcsolatban az a véleményük, hogy „mindegyik ország maga dönti el, hogy kit enged be, szem előtt tartva a bevándorlás lehetséges árát is: a faji gyökerű társadalmi problémák megjelenését”.⁵ Úgy látszik, ezt a gondolatmenetet nem sokan értették meg az európai vezetők közül, és talán ma sem értik.

(*Veszélyforrás-e az iszlám?*) Tudjuk, hogy vita van arról, hogy az iszlám veszélyforrást jelent-e Európa számára. Franco Cardini olasz *emeritus professor*, iszlám-szakértő szerint téves felfogás, ha az iszlámot *általában* veszélyesnek tartanánk. Ezzel egyet is értek, mert érveket hoz fel tétéle alátámasztására. Elvlasztja az iszlámot az „iszlámizmustól”, attól a politikai ideológiától, ami „Allahot” csak kifogásként használja saját hatalmi politikai céljai alátámasztására. Az IÁ vezetőjét egyenesen „brigantinak” nevezi.⁶ A mostani állapotot nem nevezi a „civilizációk háborújának”, hanem a „civilizációért való háborúnak” európaiak és muzulmánok részéről. A kalifátus államát „isten, sőt iszlám törvény nélküli barbárságnak” nevezi, amit ha sikerül is egyszer legyőznünk – a „terrorista fanatizmus gyűlöletét” –, az még nem lesz elég, mert a „cseppfolyós világ” egyensúlytalanságában (Zygmunt Bauman kifejezése) és instabil állapotában az emberiség olyan igazságtalan helyzetbe kormányozta magát, melynek megoldása sokkal több időt vesz majd igénybe, mint amire ma gondolnánk. Egyes muszlimoknak, muszlim szervezeteknek Európával szembeni gyűlöletéről, dühéről beszél új könyvében Slavoj Žižek is.⁷ Az európai morál és kultúra lerombolásának vágyát és akaratát éppen ez a gyűlölet motiválja, amely elfogadhatatlannak tartja az európai általános életvitelt.

(*Kézikönyv a terrortámadásról és az „új” terrorista lélektanáról*) S közben megjelent az „új terrorista” új arca és lélektana, melyet – az esetleges végleges megoldásig (van ilyen? lesz ilyen?) – érdemes és szükséges megismerni, hogy miként védekezhessünk ellene. S erre születnek ma már – ki hitte volna ezt akár tíz évvel is korábban – az „új terroristák” lélektanáról és az ellenük való védekezésről írt *kézikönyvek*. Ezek közül az egyik a dzsihadista terrorista lélektanát és a dzsihadista taktikát hosszan elemző könyv, amely tanácsokat ad a probléma, azaz saját mai terrorfenyegetettség közötti helyzetünk megértésére a hétköznapi ember számára.⁸ Ebben a szerző – az amerikai Védelmi Minisztérium egyik olasz alkalmazottja, Gianpiero Spinelli – tanácsokat ad arra vonatkozóan, hogy kritikus helyzetekben, azaz terrortámadás idején *hogyan lehet egyáltalán túlélni*. Aki ezekre a helyzetekre nem tud előre felkészülni, annak túlélési esélyei csekélyek. „Tudni azt, hogy szükséghelyzetben mit kell csinálni az, ami megkülönbözteti az életet a haláltól” – írja. A veszélyt ma nem lehet alábecsülni, tudni kell, hogy most is, ebben a pillanatban valaki dönt arról, hogy „élni fogunk vagy meghalunk”. Ezt anélkül mondja, hogy felesleges félelmeket akarna gerjeszteni, de ismerni kell az „új terrorista” lélektanát és azt, hogy támadás esetén hogyan maradhatunk életben. „Ha rossz megoldást választunk, életünknek vége.” A terrorista merénylet – írja – aszimmetrikus: van, aki tudja, mi fog hamarosan történni (ez a terrorista) és van, aki nem (ezek vagyunk mi). Ráadásul mindez *váratlanul* és *gyorsan* következik be, melyben bennünket a helyzetfelismerés és a túlélési ösztön vezérel és menthet meg. A terrorista – ritka kivételtől eltekintve – nem pszichiátriai eset, hanem olyan hívő személy, akit terroristává radikalizálnak, azaz tudatosan cselekszik és *átlagon felüli értelmi képességekkel rendelkezik*. Célja a normális életvitel megzavarása, a társadalmi rend lerombolása egy általa igaznak hitt ügy érdekében.

(*Homegrown terrorist*) De kik is az „új terroristák”? 1980 és 2000 között, az Al-Qaida az általa ellenőrzött területeken szisztematikusan képezett ki és radikalizált át személyeket terroristákká. Mára ez a helyzet megváltozott. Ma ezek nagy része Európában él, „iskoláinkba jár, Coca-Colát iszik”, de marginalizált (gyakran elnyomott, megalázott, kizsárolt) helyzetbe kerül, és elmegy harcolni a radikális iszlám mellett, mint *Foreign Fighters*. Majd a migránsok közé vegyülve – írja Spinelli – Európába való visszatérésük után itt válnak igazi „új terroristákká”. Rendkívül nehéz a sok, úgynevezett „homegrown terrorist” (ittthon nevelkedett és felnőtt egyén) radikalizálódásának folyamatát, akár a titkosszolgálatoknak is, megfigyelni. Ezek stratégiája nehezen kifigyelhető, bár tudjuk, hogy itt vannak, és bármikor lecsaphatnak.

(*A radikalizálódás folyamata*) Hogyan ismerhető fel, ha egy iszlamista személy elkezd radikalizálódni? – teszi fel a kérdést a szerző: elkezdi megváltoztatni életstílusát, személyiségét és külalakját, amit csak az vesz észre, aki figyelmesen követi ezeket a változásait. Az első jelek: az elszigetelődés másoktól, a szokásos barátok és helyek elhagyása; az alkohol és a nem muzulmán ünnepek, szórakozási formák elutasítása; a születésnapok ünneplésének elutasítása (mivel az iszlám-hitre való teljes áttérés az újjászületés időpontja); a nyugati szokások és ruházat megvetése; mindenféle zene elutasítása; a vándorló imámok szövegeinek hallgatása, játékok és művészeti formák (melyek embereket ábrázolnak) elutasítása. A fizikai átalakulások még inkább látványosak. A férfiaknál: szakállnövesztés; szerény és semleges színű ruhák viselete; selyemingek vagy aranytárgyak viselésének elutasítása, az esetleges korábbi tetoválások eltávolítása. A nőknél: a burka használata vagy a teljes testtakarás; a magas sarok, a nadrág és a smink használatának visszautasítása; hajvágás; a test teljes eltakarása a köldöktől a térdig. Az új szokások közül említésre méltó még az, hogy csak jobb kézzel esznek, a forró ételt nem lehet fűjni, a tisztátlan ételek visszautasítása; a kozmetikumok és szappanok elutasítása, melyek alkoholos tartalmúak, vagy állati eredetűek. A Korán előírásainak következetesebb betartása, például kézmosás a Korán érintése előtt, pénzkölcsönök felvételének tilalma. A más neműekkel való fizikai kapcsolat megszüntetése, a nőekkel szembeni diszkriminatív magatartási formák elfogadása, a házastársi megcsalás és homoszexualitás szigorú bírálata és elutasítása, a poligámia elismerése. A Korán szúráiban ezek mind megtalálhatóak, melyeket – szerintük – szó szerint kell érteni. A radikalizálódás egyik biztos jele továbbá egy adott csoporthoz vagy közösséghez való kötődés, a vallási vezetőhöz való csatlakozás, és a másokkal szembeni tolerancia és dialógus bármely formájának az egyértelmű kizárása. Mindennek a célja a dzsihadizmushoz való eljutás, az iszlám hit terjesztése és mindennek eltiprása, ami ezt megakadályozhatná.

Mindezeket a változásokat a radikalizálódó személy *gyakran elrejt*i, vagy szimulálja egészen addig, hogy megtagadja mások előtt saját hitét, amit elfogad az iszlám, hogy a hívő elkerülje a mások általi üldöztetést. Az a terrorista, aki már eltökélte magát egy véres, általa „szentnek” tartott akcióra, *mindent megtesz, hogy ne fedjék fel szándékait*. Ezért nem meglepő – írja Spinelli – hogy az *öngyilkos terroristák életvitelére nyugati stílusú*, az alkoholt is beleértve.

(*Az iszlamista terrorista lélektana*) Mi van az „új”, az iszlamista terrorista fejében? Nem lehet hinni neki, hogy valami nagyon védett objektumot akar célba venni – írja Spinelli. Igazi célpontjai azok a közösségi helyek, melyeket nem védenek, vagy *nem is lehet őket védeni*. Ennek az indoka az, hogy oda kevés embert vagy anyagot kell használni, ráadásul a biztonsági szervek ezeket nehezen is vehetik számba, viszont médiavisszhangjuk annál

nagyobb. Ezek a célpontok (bárok, éttermek, nyilvános helyek stb.) taktikailag egyszerűen támadhatóak, nehezen védhetőek, pszichológiailag viszont nagyobb felkészültséget igényel részükről.

Akcióikra mindig alaposan felkészülnek, beszerzik az információkat a helyről, amit meg akarnak támadni. A megfigyelő úgy tesz, mintha ahhoz a helyhez tartozna, de figyel, mikor vannak a legtöbben, melyek a menekülési útvonalak, milyen kamerák vannak benne vagy előtte, a rendvédelmi erők mennyi idő múlva érkehetnek a helyszínre. A terrorista ebben a megfigyelői státuszában *teljesen észrevétlen* marad, teljesen hétköznapi, normális embernek mutatkoznak, sohasem telefonálnak a helyszínről, semmi feltűnő ruházat, semmiféle agresszív viselkedés, semmi, ami felhívhatná rájuk mások figyelmét. Mi viszont megszokott helyeinket jól ismerjük, nem figyelünk fel arra, mi is történik körülöttünk: tudjuk, ki lakik az emeleten, ki parkol a házunk előtt stb. Ezt a módszert alkalmazzuk más helyen is, ahol nem vagyunk ismerősek. Elvesztettük Európában azt a szokásunkat, hogy alaposabban körülnézzünk ott, ahol vagyunk, elvesztettük biztonságérzetünk kultúráját. Ezt az a békés állapot hozta létre az európai emberekben, melyben már több mint fél évszázada él és dolgozik. A mai viszonyok között azonban *fontos megfigyelnünk, mi is történik körülöttünk.*

(De mit tegyünk mi, kiszemelt áldozatok?) De mit csináljunk gyanús viselkedés esetén? – teszi fel a kérdést Spinelli. A szokatlanra, a megszokottól való eltérésre figyeljünk fel! A még legfelkészültebb terrorista sem tudja igazán leplezni felfokozott emocionális állapotát, s ennek meg lehetne figyelni – ha környezete igazán felfigyelne rá – a jeleit: a félelmet, hogy idő előtt leleplezik, azt, hogy kerüli a beszéd- és egyéb kontaktust másokkal. S ha ilyet észlelnénk – jó esetben – azonnal értesíteni kellene a rendőrséget. Ha mégis bekövetkezne a merénylet – hiszen az állam sehol sem tudja teljesen garantálni polgárainak biztonságát –, akkor „emlékeznünk kell arra, hogy addig nem vagyunk áldozatok, amíg nem haltunk meg”. Tehát szükséghelyzetben az ember legnagyobb ellenfele nem a terrorista maga, hanem a pánik. Ha túszejtés következik be, át kell venni annak a mentális állapotnak képességét, hogy meg vagyunk fosztva bármilyen mozgástól. Ne csináljunk hirtelen mozdulatot vagy zajt, ne nézzünk kihívóan elrablóink tekintetébe, ne tegyünk semmilyen agresszív cselekedetet vagy hőstettet, soha ne mondja senki magáról, hogy ateista! Ha a különleges egységek lépnek fel a túszejtőkkel szemben, arra törekedjen mindenki, hogy túléljen, ezért figyeljen meg minden apró részletet, ha szabadulásra kerülne sor! Az akció során feküdjön mindenki a földre, takarja el fejét, arcát, ne keljen fel, nem fusson sehová! Maradjon távol ablaktól, ajtótól, amit berobbanhatnak! Ha megsebesülnének, ne mozogjanak, hanem próbálják ellátni sebeiket, s végül semmi esetre sem próbáljanak a különleges egységek segítségére lenni, mert ezzel életveszélybe sorolják magukat! Ha azonosítani akarják a túszoikat, ne vegyék rossz néven, ha durván viselkednek magukkal, ez részét képezi az azonosítási eljárásnak!

(Mi a teendő terrortámadás esetén?) Ha mindez autóbuszon, metrón vagy vonaton történik, akkor a veszély foka növekszik. Itt is alapelv, hogy maradjunk mindig nyugodtan a helyünkön és ne mozogjunk. A kiszabadítási akciót ilyenkor erős hang és fényjelenség vagy könnygáz bevetése kíséri. A fejet mindenki hajtja le, ne reagáljanak a füstre vagy a tűzre, ne tegyenek hirtelen mozdulatot, még akkor sem, ha a túszoikon (azaz rajtunk) kell taposva előrehaladniuk a műveleti személyeknek, ugyanis a túszoik életéért küzdenek! A személyek azonosításánál engedelmeskedni kell, lehet, hogy a túszoik közé vegyül egy terrorista! Szó szerint kövessék azt, amire a különleges egységek képviselői utasít-

ják a túsokat! Repülőgép-eltérítés esetén hasonló a helyzet: ne kezdjenek el beszélni a terroristákhoz, ne kezdjék védeni a legénység személyzetét, ne higgyenek annak, amit a terroristák céljaikról mondanak, és ne kezdjenek jeleket adni a többi utasnak. Tegyenek meg mindent, hogy a repülőgép-eltérítők ne használhassák fel az utasokat emberi pajzs-ként! Csússzanak le a földre, lehetőleg védett helyre, és mindig maradjanak nyugton! Ez az életben maradás egyetlen feltétele.

(Fegyveres terrortámadás esetén) Más eset, ha az *Active Shooter* (AS), a lőfegyveres terrorista támad tömegre, vagy személyek egy csoportjára. Az AS általában zárt helyet keres magának, ahol a tűzereje 2 és 7 méteren belül nagyon hatékony, bár nem pontosan céloz, hanem összevissza lő, hogy minél nagyobb kárt tegyen az emberekben. Azokat választja ki, akik állnak, majd akik ülnek, s végül azokat, akik a földön fekszenek. Ez esetben meneküljenek, mihelyt lehet, rejtőzzenek el, ha menekülni nem lehet, küzdjenek bármilyen kezükbe akadó eszközzel, mint utolsó esély és telefonáljanak az illetékeseknek, amikor már lehet! Zárt helyeken előbb mindig figyeljék meg a menekülési útvonalakat! Menekülés vagy elrejtőzés esetén kapcsolják ki telefonjaikat, és torlaszolják el rejtékhelyük bejáratát, ne próbálják magukkal vinni a súlyosan sebesülteket! Az akció általában 10-15 percig tart.

Késes támadás esetén tudni kell, hogy hét méteren belül egy késsel felfegyverzett ember már halálos fenyegetést jelent, még akár fegyverrel rendelkező emberrel szemben is. Ezért, ha támadás ér valakit, kevés a túlélési esélye. Fontos tehát a kikerülése vagy megelőzése: oldalt kell fordulni, valamit rántsunk magunk elé, ne álljunk és várjunk, hanem mozogjunk, cipőnk rúgásával próbáljuk távol tartani tőlünk az agresszort; ha pedig ez nem sikerül, próbáljunk ütést mérni a kést tartó kézre.

A robbanószerezettel elkövetett terrorista merénylet szedi általában a legtöbb áldozatot és okozza a legnagyobb kárt a hétköznapi emberek által lakott környezetben. Maga a robbanóeszköz is sokféle lehet a robbanó övtől, a távirányítású bombától egészen a valamilyen állatra (kutyára vagy lóra) szerelt és az autóban elhelyezett robbanóanyagig. A védekezés módszere és legelső alapelve ez esetben is a *körültekintő figyelem*, hogy ugyanis mi történik körülöttünk. Ha gyanús tárgyat, csomagot látunk magunk körül, ne érintsük meg, ha közel kerültünk hozzá, kapcsoljuk ki telefonunkat és távolodjunk el legalább 100 méterre a helyszíntől. Soha ne vegyünk fel őrizetlen tárgyakat. Ha a robbanáshoz túl közel kerülünk, a túlélésnek kicsi az esélye, de ha mégis: 5-10 percig maradjunk a földön fekve, mert a robbanást gépfegyvertámadás vagy egy másik robbanás követheti. Ha zárt helyen tartózkodunk, nézzük meg, hogy megsérültünk-e, ha igen, ne mozduljunk. A robbanás hangjára meneküljünk asztal vagy valamilyen bútor alá, hogy védjük testünket az aláhulló törmelékektől. *Soha ne pánikoljunk* – írja Spinelli. Ha nagy a tömeg, ez még nagyobb veszélyt hordoz magában. A rohanó tömeg között sohase álljunk meg, de a legjobb, ha félreállunk, beállunk egy sarokba, és minden csomagtól szabaduljunk meg. Ha ezután még tűztámadás is van a szabadban, az autók kerekei mögé bújunk, ne az ajtók mögé. Amikor pedig a robbantásos merénylet a szabadban történik, a legfontosabb alapelv, hogy ne kövessük a menekülő tömeget.

Míndezek közül a legfélelmetesebb a nukleáris, kémiai vagy biológiai terrortámadás. A szarin gázzal vagy antrax-szal elkövetett merényletek rendkívül nehezen előzhetőek meg. Ha ez mégis bekövetkezne, takarjuk el valamilyen szövettel a légzőszerveinket és távolodjunk el az adott helytől. A rádióaktív támadás esetén a megmaradás esélyei csekélyek és attól függenek, hogy milyen típusú is a támadás. A titkos szervezetek is igen nehéz helyzetben vannak ennek a veszélynek a felderítésénél, éppen azért, mert tudják, hogy a terrorista kézikönyvekben erre is kiképzik az „új” terroristákat.

(*A terrortámadások várható időpontjai és helyszínei*) Általában mikor várhatók „új” terrorista támadások? Az eddig bekövetkezett eseményekből egyértelműen következik, hogy *pénteken* (mint például a 2015. november 13-i párizsi merényletsor). Péntek ugyanis a muzulmánok számára az ima napja, amikor bűneik megbocsáttatnak, akárcsak a ramadán 26. és 27. napja között, amikor is a „hitetlenek” ellen büntetlenül (sőt dicsőségesen) fel lehet lépni. Ugyanilyen szimbolikus nap a ramadán 17. napja, amikor a badr-i győztes csatára emlékezve lehet büntetni az ellenfeleket. Jó tanács tehát, hogy utazásainkat úgy tervezzük meg, hogy ezeket az időpontokat vegyük figyelembe – ajánlja a terrorista támadásról írott könyv szerzője.

S valóban, ebben az új helyzetben, amely a világban (és különösen Európában) 2015-től kezdve megjelent, a legfontosabb lehetne az egyéni és közösségi biztonsági kultúra kialakítása.⁹ Azért is szükség lenne a legnagyobb figyelemre és körültekintésre az esetleges terrortámadás felderítésére és elkerülésére, mert most, 2016-ban, az „ellenség” nem kint van, távol tőlünk, hanem saját európai határainkon belül. Ismerik jól szokásainkat, tudják, hogy alig védjük magunkat, és ezt kihasználhatják. Az emberek biztonságát és szubjektív biztonságérzetét ezért is szükséges lenne növelni.

Ez ma a feladat és nem is csekély.

JEGYZETEK

1 Erről ír Ludassy Mária: <i>Moralisták és terroristák</i>, Budapest, 1987. Kozmosz Könyvek. 2 Végzet: az anarchizmus nem terrorizmus. Lásd: <i>Anarchizmus</i> (szerk.: Bozóki András – Sükösd Miklós), Budapest, 1991, Századvég Kiadó. 3 A mai instabil világról, migráció kihívásairól, a határok eltűnéséről lásd: Szabó Tibor: <i>Az instabilitás kora</i>, Szeged, 2014, Belvedere – Meridionale kiadó. 4 Alberto Alesina – Francesco Giavazzi: <i>Európa jövője. Reform vagy hanyatlás</i>, Budapest, 2008, Gondolat Kiadó. (A mű eredeti kiadása: <i>The Future of Europe. Reform or Decline</i>, 2006, Massachusetts Institute of Technology.)	5 Alberto Alesina – Francesco Giavazzi: <i>Európa jövője. Reform vagy hanyatlás</i>, id. kiad. 59. old. 6 Franco Cardini: <i>„L’Islam è una minaccia”. Falso</i>. Bari, 2016, Laterza, XIV. old. 7 Slavoj Žižek: <i>La nouvelle lutte des classes. Les vraies causes des réfugiés et du terrorisme</i>, Paris, 2015, Fayard. 8 Gianpiero Spinelli: <i>Che cosa fare in caso di attacco terroristico? Dalla prevenzione alle emergenze</i>, Milano, 2016, Mursia Editore. A következőkben ezt szemlézzük. 9 Lásd erről: Jonathan Barker: <i>A terrorizmus</i>, Budapest, 2003, HVG Könyvek.